

Fimmtudaginn 27. nóvember 1997.

Nr. 326/1997.

Ákærvaldið

(Sigríður Jósefsdóttir saksóknari)

gegn

Einari Ásgeirssyni

(Ásgeir Thoroddsen hrl.)

Tolllagabrot. Fésekt. Stjórnarskrá. Mannréttindasáttmáli Evrópu. Skilorð.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Hrafn Bragason, Garðar Gíslason og Markús Sigurbjörnsson.

Ríkissaksóknari skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 30. júlí 1997 að ósk ákærða. Af hálfu ákærvalds er þess krafist, að refsing ákærða verði þyngd.

Ákærði krefst þess aðallega, að refsing verði látin niður falla, en til vara, að hún verði lækkuð verulega og skilorðsbundin að hluta eða öllu leyti.

I.

Ákærði, sem skýlaust játaði brot sín fyrir héraðsdómi, reisir kröfu sína um, að refsing verði látin niður falla, á því, að breyting sú, sem gerð var á 126. gr. tollalaga nr. 55/1987 með 38. gr. laga nr. 69/1996, standist ekki ákvæði 69. gr. stjórnarskrár nr. 33/1944, sbr. 7. gr. stjórnskipunarlaganna nr. 97/1995. Jafnframt sé krafan reist á því, að fyrrgreint lagaákvæði standist ekki 1. mgr. 7. gr. samnings um verndun mannréttinda og mannfrelsis, sbr. lög nr. 62/1994 um mannréttindasáttmála Evrópu. Rök ákærða eru þau, að nefnd ákvæði stjórnarskrár og mannréttindasáttmála verði ekki skýrð öðruvísi en svo, að gildar refsheimildir verði ætíð að bera með sér, hver viðurlög geti verið við broti, að minnsta kosti svo, að hámarks sé getið. Tilvitnuð ákvæði standi með öðrum orðum í vegi fyrir því, að í tollalög séu sett viðurlagaákvæði þess efnis, að fjárhæð sekta verði margfeldi af fjárhæð undandreginna gjalda án hámarksfjárhæðar.

Ekkert í nefndum ákvæðum stjórnarskrárinnar eða mannréttindasáttmála Evrópu bendir til þess skilnings á efni þeirra, að þau standi

því í vegi, að ákvörðun um sektarfjárhæð verði bundin á tiltekinn hátt með lögum. Í 126. gr. tollalaga er hámark sektar nægilega ákveðið. Eru varnir þessar því haldlausar.

II.

Ákærði ber ekki bríður á, að brot sín hafi verið fullframin við framlagningu tollskjala. Varakröfu sína um lækkun refsingar reisir ákærði hins vegar í fyrsta lagi á því, að dómstólar séu ekki bundnir af ákvæði 1. mgr. 126. gr. tollalaga um lágmarkssekt, sé brot talið eiga undir 2. mgr. greinarinnar, í öðru lagi, að ákvæði 50. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 7. gr. laga nr. 42/1985, um hámark fésekta eigi við í málinu, í þriðja lagi, að honum sé í ákæru gefið að sök að hafa ætlað að komast hjá greiðslu aðflutningsgjalda, að fjárhæð alls 3.693.767 krónur, en þar af sé virðisaukaskattur 1.553.868 krónur. Refsiákvæði laga um virðisaukaskatt tæmi sök, og því komi skatturinn ekki til álita við ákvörðun refsingar fyrir tolllagabrot.

Enn fremur reisir ákærði varakröfu sína á því, að refsing sú, sem honum hafi verið gerð í hinum áfrýjaða dómi, hafi verið úr öllu samræmi við það, sem almennt gerist, og með öllu hafi verið litið fram hjá 51. gr. almennra hegningarlaga við ákvörðun sektar. Hann hafi talið, að tollyfirvöld myndu aðeins endurákvarða tollverð bifreiðanna. Brot sitt hafi aðeins náð til þess að afhenda tollskjöl, en afgreiðsla hafi verið stöðvuð. Hann hafi því engan ávinning hlotið.

III.

Með 38. gr. laga nr. 69/1996, sem gildi tóku 19. júní 1996, var gerð breyting á 126. gr. tollalaga. Fyrstu tvær málsgreinar 126. gr. hljóða nú svo:

„Hver sem af ásetningi, stórfelldu gáleysi eða ítrekað veitir rangar eða villandi upplýsingar um tegund, magn eða verðmæti farms eða vöru eða leggur ekki fram til tollmeðferðar gögn, sem lög þessi taka til, skal sæta sektum, sem nema skulu að lágmarki tvöfaldri, en að hámarki tífaldri þeirri fjárhæð, sem undan var dregin af aðflutningsgjöldum.

Hafi brot skv. 1. mgr. verið framið með þeim ásetningi að svíkja

undan eða fá ívilnun á aðflutningsgjöldum, skal það, auk sekta, varða varðhaldi eða fangelsi, ef miklar sakir eru eða brot er ítrekað.“

Af orðalagi ákvæða þessara er ljóst, að vilji löggjafans er ótví-
ræður um, að skylt sé við tolllagabrot að beita sektum, sem nemi að
lágmarki tvöfaldri þeirri fjárhæð, sem dregin var undan aðflutnings-
gjöldum, og að stórfellt brot skuli að auki varða varðhaldi eða fang-
elsi. Brot ákærða lúta að innflutningi á fjórum bifreiðum. Saman-
lögð fjárhæð hinna undandregnu gjalda er 3.693.767 krónur. Teljast
brotin því stórfelld. Ber því að ákvarða ákærða bæði fésekt og fang-
elsi.

Samkvæmt 50. gr. almennra hegningarlaga má beita hærri fésekt
en þar er tilgreind, ef heimild er til þess í öðrum lögum. Stendur
hún því ekki í vegi fyrir beitingu fésekta samkvæmt 126. gr. tolla-
laga.

Aðflutningsgjöld eru skilgreind í 1. mgr. 1. gr. tollalaga þannig, að
þau séu tollar svo og aðrir skattar og gjöld, sem greiða ber við toll-
meðferð vöru. Samkvæmt 34., sbr. og 37. gr. laga nr. 50/1988 um
virðisaukaskatt, skal virðisaukaskattur innheimtur af tollverði toll-
skyldrar vöru að viðbættum tolli og öðrum gjöldum, sem á eru lögð
við tollmeðferð, og innheimtur með aðflutningsgjöldum. Samkvæmt
ofangreindri skilgreiningu 1. mgr. 1. gr. tollalaga er virðisaukaskatt-
ur þá hluti aðflutningsgjalda í þeim skilningi, sem um ræðir í 1. mgr.
126. gr. laganna.

IV.

Samkvæmt ofansögðu ber að ákveða ákærða fésekt, og þykir hún
hæfilega ákveðin 7.500.000 krónur. Komi tólf mánaða fangelsi í stað
sektarinnar, verði hún ekki greidd innan fjögurra vikna frá dóms-
birtingu.

Ákærði gekkst fúslega við brotum sínum og gaf allar upplýsingar
um þau. Ekkert tjón varð af brotunum og enginn ávinningur. Er
fangelsisrefsing hans hæfilega ákveðin þrír mánuðir. Þykir mega
fresta fullnustu hennar og hún falla niður að liðnum þremur árum
frá uppsögu dóms þessa, haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. al-
mennra hegningarlaga.

Ákvæði héraðsdóms um sakarkostnað verður staðfest.

Ákærði greiði allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, eins og í dóms-orði greinir.

D ó m s o r ð:

Ákærði, Einar Ásgeirsson, sæti fangelsi 3 mánuði, en fullnustu refsingar skal frestað, og falli hún niður að liðnum 3 árum frá uppkvaðningu dóms þessa, haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955.

Ákærði greiði 7.500.000 króna fésekt í ríkissjóð, og komi 12 mánaða fangelsi í stað sektarinnar, greiðist hún ekki innan 4 vikna frá birtingu dóms þessa.

Ákvæði héraðsdóms um sakarkostnað er staðfest.

Ákærði greiði allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin saksóknarlaun í ríkissjóð, 50.000 krónur, og málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, Ásgeirs Thoroddsen hæstaréttarlögmanns, 50.000 krónur.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 13. júní 1997.

Ár 1997, föstudaginn 13. júní, er á dómþingi Héraðsdóms Reykjavíkur, sem háð er í Dómhúsinu við Lækjartorg af Péttri Guðgeirssyni héraðsdómara, kveðinn upp dómur í sakamálinu nr. 304/1997: Ákærvaldið gegn Einari Ásgeirssyni, sem tekið var til dóms 9. s. m.

Málið er höfðað með ákæru ríkissaksóknara, dagsettri 15. apríl sl., á hendur ákærða, Einari Ásgeirssyni, Háuhlíð 20, Reykjavík, fæddum 23. maí 1967, fæðingarnúmer 328, „fyrir tolllagabrot með því að hafa síðla árs 1996 útbúið og lagt inn til tollafgreiðslu hjá embætti tollstjórans í Reykjavík rangar aðflutningsskýrslur og ranga vörureikninga, sem seljandi bifreiðanna í Kanada, Auto-Wheels, Nova Scotia, útbjó fyrir ákærða á þann hátt, að kaupverð bifreiðanna var þar tilgreint lægra en það var raunverulega, allt í þeim tilgangi að komast hjá greiðslu verulegs hluta lögboðinna aðflutningsgjalda, nánar með eftirgreindum hætti:

a) Með aðflutningsskýrslu nr. 740, dagsettri 25. október 1996, og vörureikningi, dagsettum 7. september 1996, þar sem kaupverð Mercedes-Benz, C 220, árgerð 1996, með skráningarnúmer TG-948, var tilgreint USD 11.800 í stað USD 29.000.

b) Með aðflutningsskýrslu nr. 741, dagsettri 25. október 1996, og vörureikningi, dagsettum 7. september 1996, þar sem kaupverð Mercedes-Benz,

C 220, árgerð 1996, með skráningarnúmer UI-766, var tilgreint USD 11.800 í stað USD 29.000.

c) Með aðflutningsskýrslu nr. 742, dagsettri 25. október 1996, og vörureikningi, dagsettum 7. september 1996, þar sem kaupverð Mercedes-Benz, C 280, árgerð 1996, með skráningarnúmer SB-779, var tilgreint USD 14.250 í stað USD 34.000.

d) Með aðflutningsskýrslu nr. 963783, dagsettri 6. desember 1996, og vörureikningi, dagsettum 26. ágúst 1996, þar sem kaupverð Jeep Cherokee Grand Ltd., árgerð 1996, með skráningarnúmer KY-170, var tilgreint USD 20.000 í stað USD 27.000.

Aðflutningsskýrslur, sem lýst er í stafliðum a-c, lagði ákærði inn til tollafgreiðslu 29. október 1996, en aðflutningsskýrslu skv. staflið d 6. desember 1996.

Framanlýst háttsemi ákærða hafði í för með sér, að aðflutningsgjöld á grundvelli hinna röngu aðflutningsskýrslna og vörureikninga hefðu orðið lægri en vera átti, og nam sá mismunur í tilviki a) 879.224 kr., í tilviki b) 879.224 kr., í tilviki c) 1.432.492 kr. og í tilviki d) 502.827 kr., samtals 3.693.767 kr.

Brot ákærða teljast varða við 2. mgr., sbr. 1. mgr. 126. gr. tollalaga nr. 55/1987, sbr. a-lið 38. gr. laga nr. 69/1996.

Þess er krafist, að ákærði verði dæmdur til refsingar“.

Málavextir.

Ákærði hefur skýlaust játað það atferli, sem hann er ákærður fyrir. Hefur hann viðurkennt að hafa útbúið og lagt inn til tollafgreiðslu aðflutningsskýrslur og ranga vörureikninga, eins og lýst er í ákæru, á þann hátt, að kaupverð bílanna, sem þar greinir, var tilgreint lægra en það var raunverulega, til þess að komast hjá greiðslu verulegs hluta af lögboðnum aðflutningsgjöldum. Ákærði kannast við, að aðflutningsgjöld á grundvelli hinna röngu aðflutningsskýrslna og vörureikninga hefðu orðið lægri en vera átti um þær fjárhæðir, sem greinir í ákæru, samtals 3.693.767 kr. Til þessa hafi þó ekki komið, þar sem tollafgreiðsla hafi verið stöðvuð. Ákærði er einn af eigendum og stjórnendum fyrirtækisins Hringrásar, sem vinnur og flytur út brotamálma. Hann segir fyrirtækið Auto-Wheels í Kanada hafa haft samband við sig persónulega og boðið sér upp á þessi bílaviðskipti. Segist hann hafa verið búinn að fylgjast með því, að þetta gerðist í nokkrum mæli og þarna gæti verið hagnaðarvon, og hafi hann því látið til leiðast. Hann tekur fram, að allir bílarnir nema einn, sem hafi verið eftirársbíl, hafi verið flóðabílar, þ. e. a. s. orðið fyrir vatnstjóni. Hann segist hafa verið búinn að fá villrði frá væntanlegum kaupendum og einn þeirra verið búinn að greiða

1.000.000 króna upp í kaupverð. Afganginn segist hann hafa fjármagnað með lánum. Hann segist hafa verið búinn að heyra það hjá þeim, sem höfðu verið í þessum innflutningi, að hið versta, sem fyrir gæti komið, væri það, að bílarnir yrðu endurmetnir til verðs og hann yrði þá að skila inn nýjum innflutningsskýrslum. Skýrslur ákærða eru í samræmi við gögn málsins, og er hann orðinn sannur að því athæfi, sem hann er ákærður fyrir.

Í þeim aðflutningsgjöldum, sem ákærði er talinn hafa reynt að komast hjá að greiða, er reiknaður virðisaukaskattur. Er það í samræmi við 1. mgr. 1. gr. tollalaga og 1. mgr. 34. gr. laga um virðisaukaskatt nr. 50/1988. Samkvæmt 1. mgr. 126. gr. tollalaga voru brot ákærða fullframin við það, að hann framvísaði hinum röngu skjölum hjá tollstjóranum í Reykjavík. Þegar einnig er höfð hliðsjón af 1. mgr. 125. gr. laganna, þykir það ekki skipta máli fyrir refsingu, að ákærða tókst ekki að komast undan því að greiða hin lögboðnu gjöld.

Brot ákærða eru stórfelld í skilningi 2. mgr. 126. gr. tollalaga, og ber að dæma honum fangelsisrefsingu, sem þykir hæfilega ákveðin átta mánuðir. Rétt þykir að fresta framkvæmd fimm mánaða af refsingunni og ákveða, að sá hluti hennar falli niður að liðnum þremur árum frá dómsuppsögu, haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga.

Við meðferð málsins 9. þ. m. kom það fram í málflutningi sækjanda, að þar sem brot ákærða eru heimfærð undir 2., sbr. 1. mgr. 126. gr. tollalaga og vörðuðu hann frelsissviptingu auk sektar, væri dómari óbundinn af margfeldisreglu 1. mgr. þeirrar greinar. Á þetta sjónarmið ákæruvaldsins verður ekki fallist, og bindur yfirlýsing þessi ekki dómara, sbr. 2. mgr. 117. gr. laga um meðferð opinberra mála nr. 19/1991. Brot ákærða voru framin af ásetningi, og ber því samkvæmt skýru ákvæði 1. mgr. 126. gr. tollalaganna að víkja til hliðar hinu almenna sektarhámarki 50. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. lög nr. 42/1985, og gera honum sekt, sem sé að lágmarki tvöföld sú fjárhæð, sem hann reyndi að draga af aðflutningsgjöldunum. Þykir sektin þannig hæfilega ákveðin 10.000.000 króna, og komi tólf mánaða fangelsi í hennar stað, verði hún ekki greidd innan fjögurra vikna frá dómsbirtingu.

Dæma ber ákærða til þess að greiða allan sakarkostnað, þar með talin málsvarnarlaun verjanda síns, Bjarna Þórs Óskarssonar hdl., 45.000 krónur, en ekki þykja vera efni til þess að dæma ákærða til að greiða saksóknarlaun, þar sem hann játaði brot sitt í upphafi og skilyrði voru þá til þess að ljúka málinu samkvæmt 125. gr. oml.

D ó m s o r ð:

Ákærði, Einar Ásgeirsson, sæti fangelsi í 8 mánuði. Frestað er framkvæmd 5 mánaða af refsingunni, og fellur sá hluti hennar niður að liðnum 3 árum frá dómsuppsögu, haldi ákærði almennt skilorð 57. gr. almennra hegningarlaga.

Ákærði greiði 10.000.000 króna í sekt, og komi 12 mánaða fangelsi í stað sektarinnar, greiðist hún ekki innan 4 vikna frá dómsbirtingu.

Ákærði greiði allan sakarkostnað, þar með talin málsvarnarlaun verjanda síns, Bjarna Þórs Óskarssonar héraðsdómslögmanns, 45.000 krónur.
